

Emergence

Tradiční pojetí emergence soustřeďuje svou pozornost na vznik nového uprostřed starého, a to takovým způsobem, že to nové sice nelze odvodit z toho starého, ale přece jenom to nové se vynořuje z toho starého. Pokud je mi známo (a emergentisty jsem moc nečetl), nikdy se nedostává do centra pozornosti právě sám vznik toho nového resp. jeho původ či zdroj. Místo toho se prostě vznik nového jen předpokládá prostě na základě „zkušeností“, a to zejména od počátků evolučních teorií (v novém smyslu, vědomě postaveném proti „revolucím“ ve starém smyslu či významu, totiž např. jako opakování týchž pohybů nebeských těles – „De revolutionibus orbium celestium“). A tak téměř nikomu dodnes nepřipadá jako paralogismus, když se řekne, že takové „nové“ vzniká sice ze „starého“ (tj. dosavadního, předchozího, tedy z antecedencí), ale že z toho starého ani nevyplývá, ani na ně není redukovatelné. A pokud se přece jenom někdo toho problému „vzniku“ dotkne, má obvykle tendenci vyložit vznik nového ze zvláštní kombinace nějakých nižších složek (např. genetických informací v zárodečné buňce), takže to „nové“ je redukováno jen na jakousi dosud nezvyklou kombinaci či sestavu čehosi již daného, tedy „starého“. [Srv. např.: „emergent entities (properties or substances) ‘arise’ out of more fundamental entities and yet are ‘novel’ or ‘irreducible’ with respect to them”; z internetu, viz tam.] Z uvedených důvodů budu napříště užívat slova „emergence“ v jiném, principiálně radikálnějším smyslu: o emergenci budeme mluvit tam, kde vzniklo (vynořilo se) něco nového tak, že to nejdříve naprosto (v žádném smyslu) nebylo a že to nelze vysvětlit ani jako nahodile novou (tj. pseudo-novou) „sestavu“ něčeho již dříve jsoícího (existovavšího). V takovém případě je třeba toto skutečně (doopravdy) nové chápat jako něco, co si sice mohlo v průběhu svého „dění“ (uskutečňování) jako materiál (a to nikoli mrtvého materiálu) použít i něčeho, co tu již dříve bylo, ale jen jako materiál, zatímco ten materiál sám za žádných okolností by se tímto „novým“ nedokázal svými vlastními prostředky stát.

(Písek, 070622-2.)